

prezentacja przygotowana na
XIII Bałtycką Konferencję „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek”
pod hasłem: Narzędzia i metody pracy bibliotekarzy, pracowników
informacji i animatorów kultury: stan obecny i perspektywy rozwoju

zarządzanie biblioteką publiczną z punktu widzenia projektanta

Zbigniew Żejmo - zb studio

Oto kilka moich realizacji.

Między innymi tam zbierałem doświadczenia, którymi dzielę się z Państwem w niniejszej prezentacji.

Biblioteka Manhattan to pierwsza polska mediateka w galerii handlowej. Lokalizacja to genialny pomysł dyrektorów WiMBP: Bożeny Orczykowskiej i Pawła Brauna.

Od otwarcia w marcu 2012 roku, do dziś, każdego dnia przychodzi tu około 1200 osób.

Nie spodziewaliśmy się aż takiego sukcesu.

Kokoszki

Ciekawostka - jest to biblioteka szkolno-publiczna. Zaprojektowana i zrealizowana w tempie ekspresowym.

Było sporo wątpliwości czy taki układ będzie działał... działa.

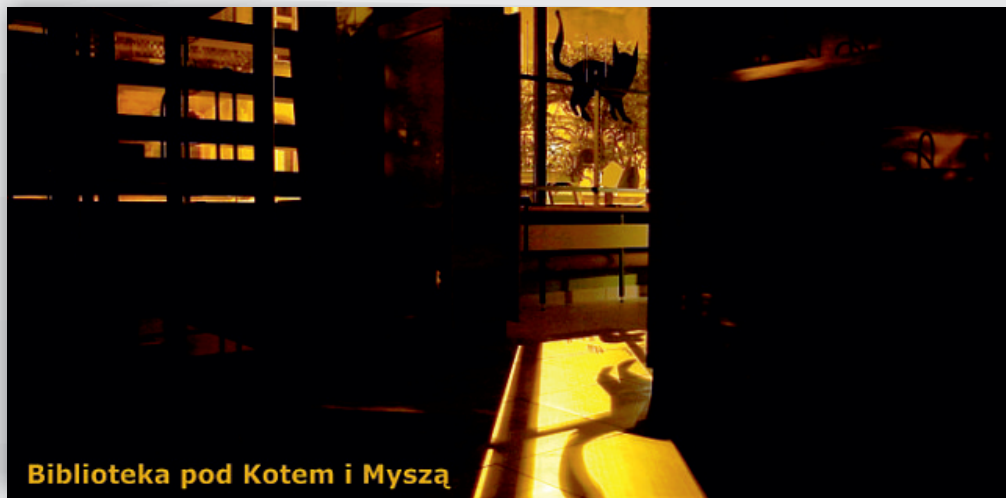

pod Żółwiem

W tym miejscu urodził się Schopenhauer, a to zobowiązuje!

Właściwie nie jest to biblioteka. Było za mało miejsca (ok. 100 m²) więc zrobiliśmy salonik literacki.

Odbywają się tu warsztaty literackie, spotkania, pokazy filmów, koncerty itd. Oczywiście są też książki (szczególnie dużo poezji), czasopisma, płyty z muzyką lub filmami i kawa

wieczorem, kilka dni przed otwarciem

pod Kotem i Myszą

Biblioteka dzielnicowa tak mała, że regały stoją nawet na parapetach. Dzięki temu udało się wygospodarować wielofunkcyjne pomieszczenie dla młodszych i/lub starszych czytelników oraz małe, funkcjonalne zaplecze socjalne dla pracowników.

Obok znajduje się gabinet weterynaryjny, ale nie to zainspirowało autorów nazwy biblioteki.

na Strzyży

Jak dotąd najmniejsza biblioteka jaką projektowałem.

Nie wierzyłem, że zmieścimy założony program na powierzchni około 80m² włącznie z zapleczem.

Działa od 16 stycznia 2017 roku ku zadowoleniu czytelników i dwuosobowej załogi.

Lubię tam zaglądać.

Realizacji było więcej, ale o nich przy innej okazji lub na stronie zbstudio.pl, a najlepiej podczas wizyt w bibliotekach.

Zapraszam do odwiedzania. Żadne opisy i zdjęcia tego nie zastąpią.

Świat odbieramy wszystkimi zmysłami.

Chętnie zaprezentuję „moje” biblioteki i opowiem jak powstawały.

W zamian oczekuję podzielenia się wrażeniami.

co to jest biblioteka publiczna?

„Nazywaj rzeczy po imieniu,
a zmienią się w oka mgnieniu.”

Adam Nowak

Zanim przejdę do meritum, wyjaśnię Państwu jak rozumiem podstawowe pojęcia związane z tematem, czyli co to jest **biblioteka publiczna?**

oczywiście trzeba stale weryfikować stan wiedzy bo wszystko się zmienia bardzo szybko.

Po co ~~to~~ jest biblioteka?

biblioteka to fizyczna i mentalna
przestrzeń dla LUDZI

- ▶ czytelnicy wedle potrzeb
- ▶ **SPOŁECZEŃSTWO** dziś, jutro... stale
- ▶ bibliotekarze 1/3 życia

**szansa rozwoju dla każdego,
miejsce pracy dla bibliotekarzy**

Podstawowe pytanie brzmi nie „co to jest?”,

tylko: **Po co jest biblioteka?...**

Po co społeczeństwa podejmują trud tworzenia i utrzymywania bibliotek?

Oczywiście po to, by **każdemu człowiekowi** z osobna
i wszystkim razem, czyli **społeczeństwu, zwiększyć szanse rozwoju.**

To oczywista oczywistość, którą trzeba powtarzać jak mantrę. Szczególnie na etapie projektowania.

biblioteka w strukturze miejscowości kontekst bibliocentryczny :)

Biblioteka publiczna nie jest samotną wyspą. Jest jednym z elementów w strukturze miejscowości.

Widać, że Biblioteka służy ludziom bezpośrednio, oraz pośrednio w powiązaniu z innymi instytucjami.

To jedna z oczywistości, które na etapie projektowania bywają odsuwane na dalszy plan.

Z takiego schematu czerpiemy podstawowe informacje na początku planowania nowej inwestycji, kiedy powstają **główne założenia strategiczne**.

Program biblioteki, w zależności od potrzeb i możliwości, może być uproszczony, dosłownie kilka regałów, stoliki, krzesła... lub baaaaardzo rozbudowany.

Miałem okazję zwiedzać bibliotekę gdzie odbywają się nawet koncerty symfoniczne. Oczywiście zdarza się to sporadycznie. W końcu nie jest to filharmonia tylko biblioteka w Malmo.

Pamiętajmy, że biblioteka to nie tylko „trzecie miejsce”, ale również „drugie” gdzie pracują bibliotekarze.

wiem, że się powtarzam

biblioteka powinna być: !

- potrzebna

usytuowana tam, gdzie są Czytelnicy i spełniająca Ich oczekiwania

- dostępna

dobrze skomunikowana (realnie i wirtualnie),
otwarta we właściwym czasie, bez barier architektonicznych,
przyjazna każdemu Czytelnikowi

- funkcjonalna

przemyślany optymalny program w logicznie zorganizowanej przestrzeni,
estetyczna dziś oraz za 10, 20... lat

Żyjemy w czasach wielkich zmian. Technologie rozwijają się coraz szybciej.
Biblioteki też się zmieniają... **bo muszą się zmieniać.**

Tworząc nowe czy modernizując istniejące musimy rozstrzygać podstawowe kwestie jak na przykład:

- **celowość lokalizacji**, Chodzi np. o nowe biblioteki w powstających osiedlach, ale również likwidację starych, nie spełniających współczesnych norm i nie nadających się do remontu.

- **Dostępność**... realna i wirtualna

- **Funkcjonalność** - otwarta przestrzeń, dostęp do książek, technologie...

i inne znane lub te, których jeszcze nie znamy

Inwestycja...

Nadszedł czas inwestycji.

Tworzenie nowych czy modernizacja istniejących bibliotek to procesy stosunkowo krótkotrwałe ale bardzo znaczące.

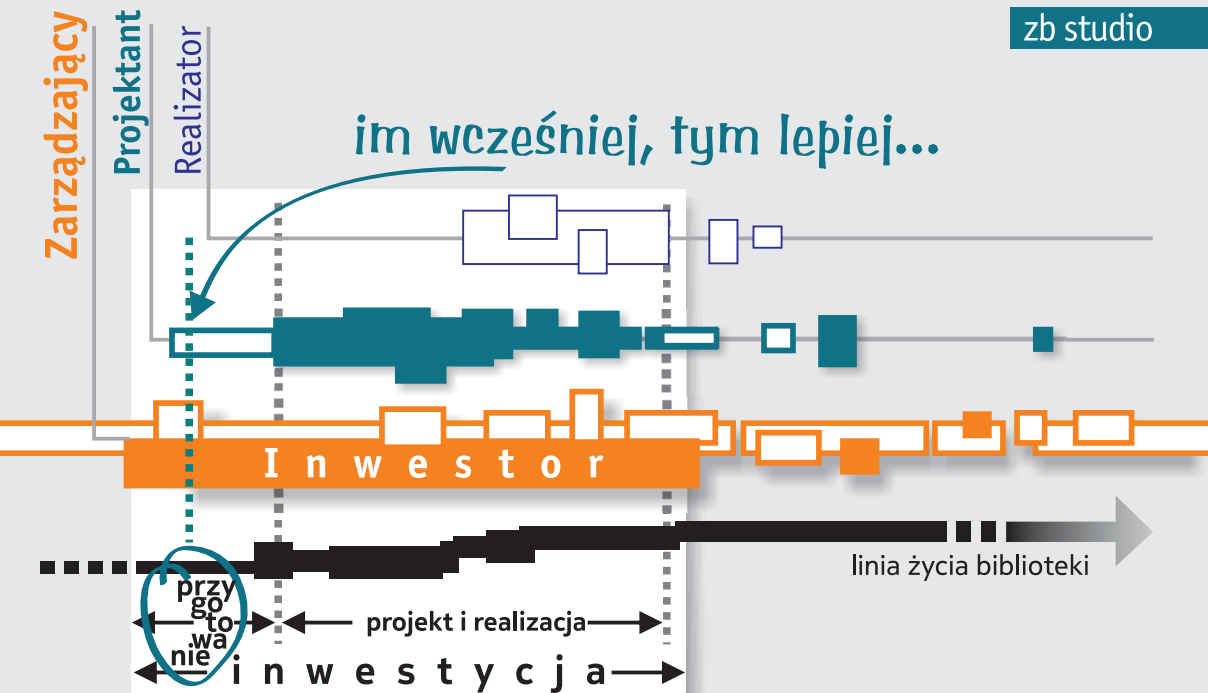
Efekty pracy zostają na lata.

Ich ocena zaraz po otwarciu jest siłą rzeczy powierzchowna.

Czas weryfikuje wartość realizacji.

Warto wracać na kolejne wizyty studyjne po roku, dwóch... porozmawiać z pracownikami, czytelnikami... posiedzieć przy kawie „tu i teraz”.

im wcześniej, tym lepiej...

Ciężar obowiązków inwestora najczęściej spada na barki osoby, która zazwyczaj nie ma w tym zakresie doświadczenia. Przeważnie jest to dyrektor.

Stare przysłowie mówi, że pierwszy dom budujemy dla wroga, drugi dla przyjaciela, a dopiero trzeci dla siebie. Nie inaczej jest z bibliotekami.

Dlatego im wcześniej zostanie zaangażowany projektant, tym lepiej.

Użytkownik (konsultant)

Czytelnik
Bibliotekarz

Inwestor

Projektant

Bibliotekarz
Lider
Dyrektor
Menedżer
Urzednik
Ekonomista
Z e s p ó ł
...

Projektant
Koordynator grupy
Bibliotekarz
Psycholog
Z e s p ó ł
...

To są główni twórcy projektu. Osoby lub zespoły można różnie nazywać.

Oczywiście jest inwestor i projektant.

Użytkownicy/konsultanci często nawet nie zdają sobie sprawy jak bardzo są pomocni. To od nich uzyskujemy niezwykle cenne informacje.

Słuchajmy ich baaaaardzo uważnie!

oto nasi konsultanci

„Projektant nigdy nie ma kompletu informacji.
Nie ma takiej możliwości.” Jerzy Ginalski

Są różne metody współpracy z użytkownikami, np.:

- konsultacje społeczne
- zwykłe rozmowy
- czynny lub bierny udział w forach internetowych (najciekawsza jest konstruktywna krytyka)
- pod-słu-chi-wa-nie... Byłem w Bibliotece Manhattan kilka dni po otwarciu. Weszły dwie nastolatki, rozejrzały się i ustaliły między sobą, że zamiast do McDonalds, będą przychodzić tutaj - cenna informacja i komplement.

warto pracować dla takich klientów :)

„Konsultacje społeczne” w Malmö

szefowa również testuje

Znakomity przykład projektowania ze szczególnym uwzględnieniem konsultacji społecznych we wspomnianej wcześniej bibliotece Malmö. Zrobiono tam kilka fragmentów i oddano do testowania przyszłym użytkownikom czyli dzieciom, które ochoczo zabrały się do pracy. Po jakimś czasie wszystko zdemontowano. Na podstawie zebranych informacji zostały sformułowane założenia do projektu. Jestem bardzo ciekaw czy nowa realizacja choć trochę przypomina testowe fragmenty.

wojnę wygrywa się przed jej rozpoczęciem ("sztuka wojny")

sukces inwestycji powstaje na etapie projektu

wykonanego przez

interdyscyplinarny zespół projektowy,

wspierany przez inwestora i konsultantów

wszystkich powinien łączyć **WSPÓLNY CEL**

„Sztuka wojny” to jeden z najważniejszych podręczników projektowania.

Bez dobrego projektu nie będzie dobrej realizacji!

Wszyscy pracujący na tym etapie powinni mieć **wspólny cel**.

Oczywiście konstruktywne kontrowersje są bardzo wskazane.

Projektowanie wymaga otwartości, uwagi, kreatywności, cierpliwości...

to najciekawszy etap pracy

trzeba pamiętać by trzymać w ryzach własne ego :)

od ogółu do szczegółu

etapy projektu:

1. zebranie i analiza wszelkich informacji
2. drobiazgowo założenia do projektu

→ szczególna rola bibliotekarzy

3. szczegółowy projekt funkcjonalny i techniczny
czyli żmudna praca projektantów

→ spotkania robocze bibliotekarzami

Moim zdaniem najskuteczniej pracuje się nad projektem

od ogółu do szczegółu.

Dzięki temu wszystko po kolei układa się w **logiczną całość**.

Pierwsze dwa punkty to podwaliny projektu.

Tu szczególnie potrzebny jest udział bibliotekarzy i innych konsultantów

Punkt trzeci mówi o rozpracowaniu założeń i przełożeniu ich na konkrety.

Tu już nie zastanawiamy się „co?”, tylko „jak?”

wybór projektanta

to trudne zadanie inwestora

Przypominam wcześniej pokazywany schemat, w wersji uproszczonej.

Kwestia wyboru projektanta powinna być poruszana znacznie wcześniej, ale celowo przesunąłem to na koniec. Najpierw chciałem wykazać inwestorom jak złożone zadanie ich czeka i jaka odpowiedzialność na nich spoczywa.

Im wcześniej zostanie zaangażowany projektant, tym lepiej dla inwestycji.

Ciekawostka - zdarzyło mi się zatrzymać inwestycję, która nie mogła się udać ze względu na przepisy p-poż. Było to na etapie wstępnych rozmów o ew. współpracy. Straciłem zlecenie :)

jakie zapytanie taka oferta

precyzyjna
świadoma
mierzalna
porównywalna

...

ogólna
wstępna
warunkowa
intencyjna

...

Oba skrajne warianty pokazane na schemacie mają zalety i wady.

Żeby otrzymać rzetelne i porównywalne oferty, inwestor powinien mieć świadomość procesu oraz precyzyjnie sformułować zapytanie kierowane do projektantów.

Każdy projekt to inna bajka.

pamiętajmy, że
SUKCES ma wielu twórców

m. in. tych, którzy **zarządzają**
i tych, którzy **projektują**

o konsultantach nie wspomnę :)

życzę sukcesów **wszystkim twórcom**
i zapraszam do bibliotek